

Középfeszültségű oszlopok felmérése (KFO)

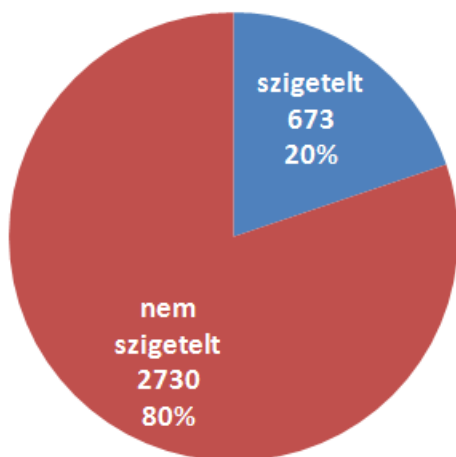
Beszámoló a 2012. évi felmérésekről

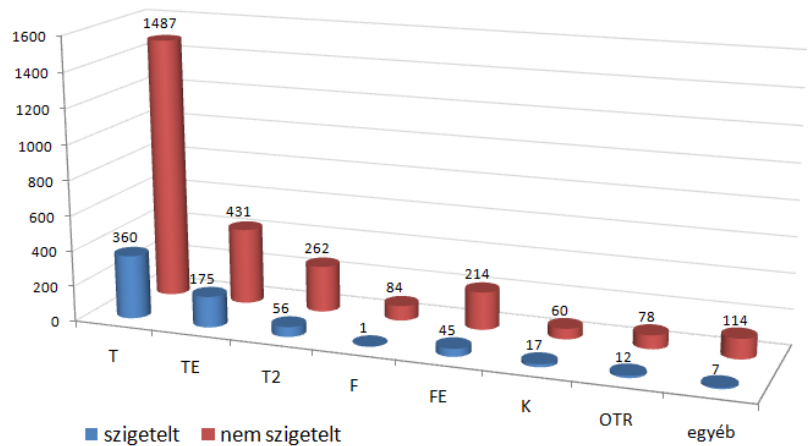
Az idén ősszel már 10. alkalommal hirdettük meg a madarak áramütésével kapcsolatos országos szintű felmérésünket. Az alábbiakban rövid összefoglaló olvasható, melyben nemcsak az őszi időszakban történt felmérések adatai, hanem valamennyi 2012-ben végzett, s az MME Monitoring Központjába beérkezett és feldolgozott adat alapján készült.*

*Az MME KEOP-7.3.1.2/09-11-2011-0001 és KEOP-7.3.1.2/09-11-2011-0002 azonosító számú „Közép- és nagyfeszültségű elektromos vezetékhalozatok természetkárosító hatásának mérséklése az EDF DÉMÁSZ szolgáltatói területén I. ütem”, valamint „Közép- és nagyfeszültségű elektromos vezetékhalozatok természetkárosító hatásának mérséklése az EDF DÉMÁSZ szolgáltatói területén II. ütem” című, 2012-ben előkészítés alatt álló projektjei keretében végzett felmérések adatai nem szerepelnek a beszámolóban, mert azok feldolgozása még nem fejeződött be. Ezek eredményeiről egy következő KFO összefoglalóban részletesen beszámolunk. 2012-ben a két említett projekt keretében 3 809 oszlopot mértek fel munkatársaink, s 177 gyilkos oszlop alatt 14 madárfaj 271 tetemét találták meg.

Önkénteseink, a nemzeti park igazgatóságok és az MME munkatársai 3 403 oszlopot mértek fel ebben az évben a KFO program keretében. A korábbi felmérésekkel együtt így már 56 667 oszlop felméréséről rendelkezünk részletes adatokkal.

1. ábra: A 2012. évben felmért oszlopok eloszlása az oszlopfej szerkezet szigeteltsége szerint

2. ábra: A 2012. évben felmért oszlopok típusaik szerinti eloszlása (db)

T = tartó (tartóoszlop fém keresztartóval, háromszög vezetőelrendezés) Ez a leggyakoribb oszloptípus.; TE = tartóoszlop egysíkú elrendezéssel; T2 = tartóoszlop dupla szigetelővel minden vezetőnél (két porcelán / vezető); F = feszítő oszlop, vízszintes szigetelőláncok, háromszögű elrendezés; FE = mint az F, de egysíkú vezetőelrendezés; K = szakaszkapcsoló; OTR = oszlop transzformátor állomás

A felmért oszlopok eloszlása típusaik szerint a 2004. óta végzett KFO felmérésekhez hasonlóan alakult (81% volt a tartóoszlopok (T, TE, T2) aránya). Viszont az idén jóval nagyobb arányban voltak szigetelt oszlopok a vizsgáltak között (1-2. ábra), ami annak köszönhető, hogy a nemzeti park igazgatóságok munkatársai a kerecsensólyom-védelmi LIFE+ projekt keretében (Conservation of Falco cherrug in Northeast Bulgaria, Hungary, Romania and Slovakia - LIFE09 NAT/HU/000384) sok olyan vezeték szakaszt ellenőriztek, melyek oszlopait korábban különböző szigetelő megoldásokkal látták el.

A főbb oszlopfej-szerkezetek típusainak fotói (Forrás: Horváth et al. 2010)

Tartóoszlopok: háromszög vezetőelrendezés (ez a leggyakoribb szerkezet) (1); egysíkú vezetőelrendezés kettős felfüggesztéssel (2); egysíkú szűkített vezetőelrendezés leesésgátlóval (3).

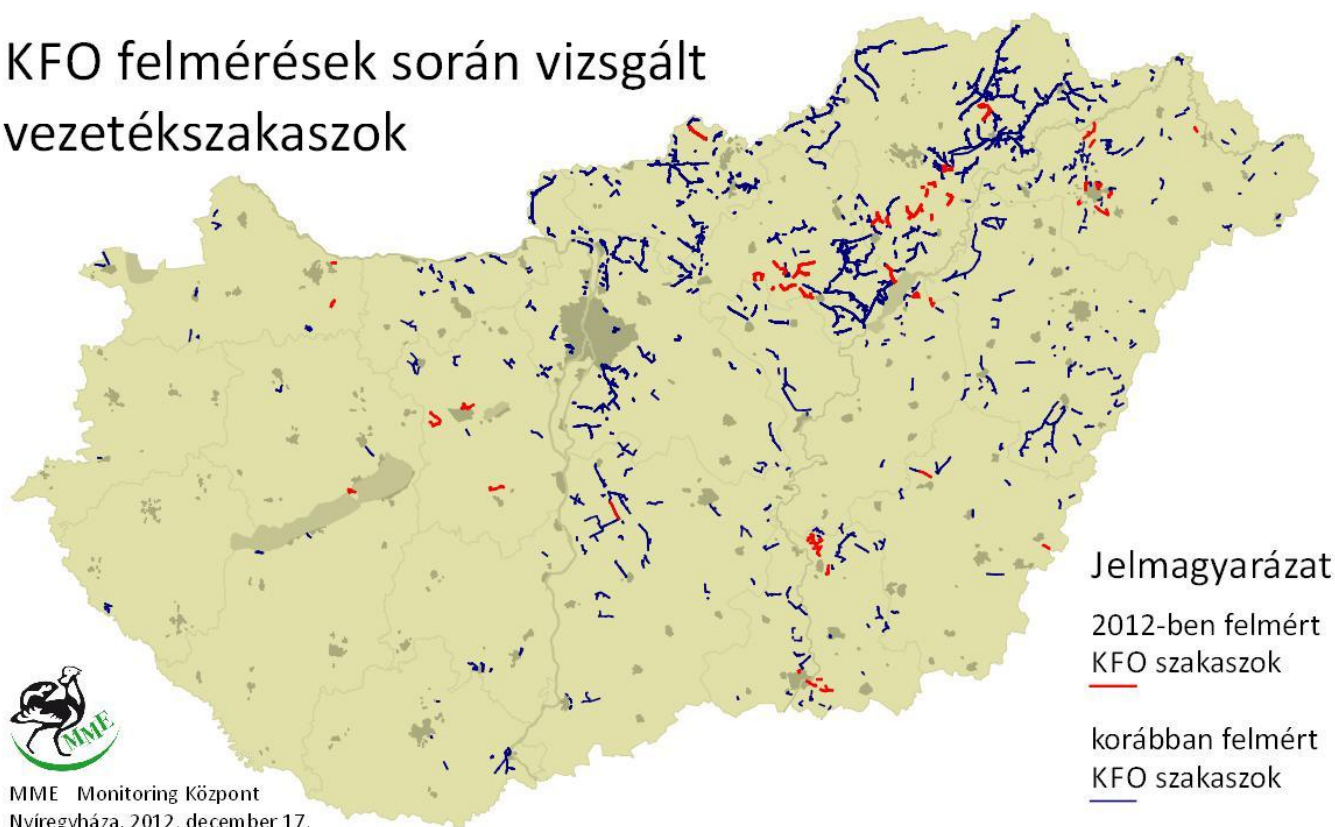

Feszítőoszlopok: háromszög vezetőelrendezés (4); egysíkú vezetőelrendezés fém oszlopon (mivel a középső átkötés felül van átvezetve, ezért kiemelten veszélyes a madarakra) (5); egysíkú vezetőelrendezés beton portál-oszlopon (ez kevésbé veszélyes szerkezet, mivel mindhárom átkötés a k.tartó síkja alatt került átvezetésre) (6).

Oszlopkapcsoló: ez az egyik legveszélyesebb szerkezet a madarakra nézve (7);
OTR: Oszlop transzformátor állomás (8) (Fotók: Demeter Iván).

KFO felmérések során vizsgált vezetékszakaszok

Jelmagyarázat

2012-ben felmért
KFO szakaszok

korábban felmért
KFO szakaszok

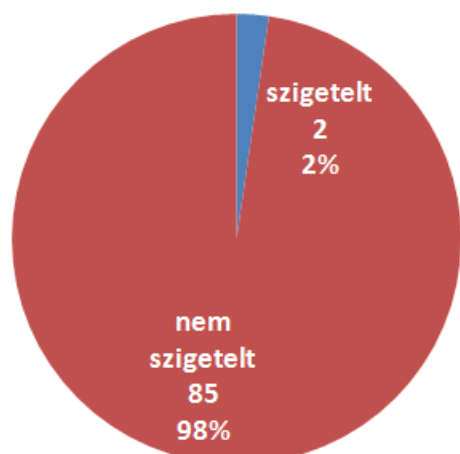
MME Monitoring Központ
Nyíregyháza, 2012. december 17.

A térképen csak azokat a felmért szakaszokat jelenítettük meg, amelyeket egyértelműen kapcsolni tudtuk valamely létező közepesfeszültségű vezetékszakaszhoz. Így előfordul, hogy néhány, a KFO felmérések során vizsgált szakasz nem látható ezen a térképen.

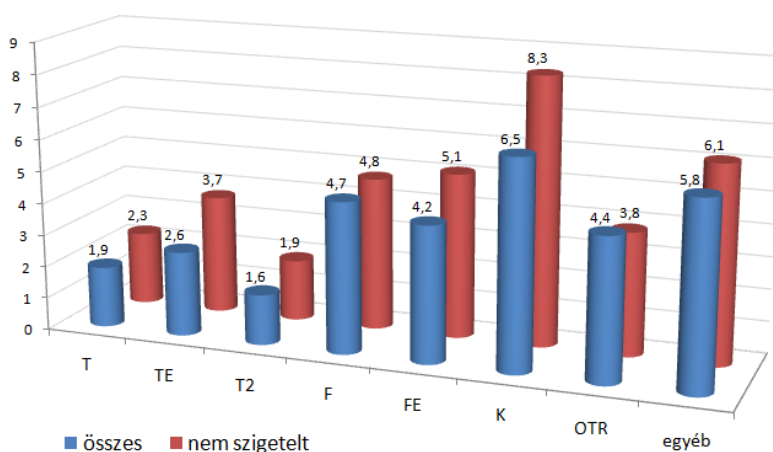
3. ábra: A KFO felmérések során vizsgált vezetékszakaszok eloszlása

A felmért 3 403 oszlop közül 87 volt gyilkos oszlop, melyek alatt 15 madárfaj 106 egyedének maradványait találták meg. A beszámoló elején említett két KEOP projekt keretében további 3 809 oszlopot mértek fel munkatársaink, s 177 gyilkos oszlop alatt 14 madárfaj 271 tetemét találták. **Így ebben az évben a KFO felmérések során 19 madárfaj 377 egyedének maradványairól szereztünk információkat (1. Táblázat).**

Mivel a vizsgált oszlopok között magas volt a szigeteltek aránya (20%), így az 2004. óta végzett korábbi felmérések (Horváth *et al.* 2010) átlagához képest (9%) jóval kisebb arányban fordultak elő gyilkos oszlopok (2,6%). De a nem szigetelt oszlopok alatt is jóval kisebb arányban találtak tetemeket (3,1%) mint korábban, a szigetelt oszlopok közül pedig minden 333. alatt egyet (0,3%, összesen 2 eset volt, egy tartóoszlop és egy OTR alatt). A különösen veszélyes F, FE, K és OTR oszlopok 4,2 – 8,3 százaléka alatt találták elpusztult madarak maradványait (5. ábra).

4. ábra: A 2012. évben felmért gyilkos oszlopok eloszlása az oszlopfej szerkezet szigeteltsége szerint

5. ábra: A 2012. évben felmért gyilkos oszlopok típusaik szerinti eloszlása (a felmért oszlopok százalékában megadva)

1. Táblázat: A 2012. évi KFO felmérések során talált maradványok fajok szerint** (magyar név szerinti ABC sorrendben)

Magyar név	Tudományos név	Egyedszám
balkáni gerle	<i>Streptopelia decaocto</i>	53
barna rétihéja	<i>Circus aeruginosus</i>	1
dolmányos varjú	<i>Corvus corone cornix</i>	13
egerészölyv	<i>Buteo buteo</i>	112
fácán	<i>Phasianus colchicus</i>	1
fehér gólya	<i>Ciconia ciconia</i>	19
fekete gólya	<i>Ciconia nigra</i>	1
gyöngybagoly	<i>Tyto alba</i>	1
holló	<i>Corvus corax</i>	2
kék vércse	<i>Falco vespertinus</i>	5
parlagi galamb	<i>Columba livia f. domestica</i>	17
seregély	<i>Sturnus vulgaris</i>	29
szalakóta	<i>Coracias garrulus</i>	2
szarka	<i>Pica pica</i>	21
szürke gém	<i>Ardea cinerea</i>	1
uráli bagoly	<i>Strix uralensis</i>	1
vadgerle	<i>Streptopelia turtur</i>	1
vetési varjú	<i>Corvus frugilegus</i>	13
vörös vércse	<i>Falco tinnunculus</i>	28
nem meghatározott ölyv	<i>Buteo sp.</i>	2
nem meghatározott varjú	<i>Corvus sp.</i>	2
nem meghatározott madárfaj	<i>Aves</i>	52
Összes (2012)		377

**A fenti táblázatban a két MME KEOP projekt idej felméréseinek adatai is benne vannak.

A 2012. év madara a leggyakoribb áldozat

A hazai egerészölyvekre valószínűleg a középvezettségű elektromos oszlopokon elszendvedett áramütés jelenti jelenleg a legnagyobb veszélyt, amelynek következtében minden évben ölyvek ezrei pusztulhatnak el. A hazai oszlopok mintegy 5%-ának ellenőrzése során az elmúlt években 4 617 áramütött madárteteme került elő, amelyek között 942 (20%) egerészölyv volt, így ez a madárfaj volt a leggyakoribb regisztrált áldozat. Az áramütés különösen azokon a fátlan élőhelyeken jelent nagy veszélyt az ölyvekre és egyéb madarakra, ahol az elektromos oszlopok szolgálják az egyedüli kiülési lehetőséget.

Áramütött egerészölyv friss teteme (Fotó: Serfőző József)

Irodalom

[Horváth, M., Demeter, I., Bagyura, J., Kovács, A., Lovászi, P., Nagy, K., Szügyi, K. és Tóth, P. \(2010\): Madarak és légyezetékek. Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Budapest. 44 p.](#) (PDF, 1,54 MB)

Köszönetnyilvánítás

Köszönjük mindazok munkáját, akik a 2012-ben végzett KFO felméréseik adataival hozzájárultak a beszámoló elkészüléséhez, s az áramütések csökkentéséhez szükséges madárvédelmi munka megalapozásához!

Név szerint: Bedőcs Gyula ifj., Bócsó Anita, Csejtei Péter, Darázi Zsolt, Eckert Helga, Fodor Péter Milán, Görögh Zoltán, Győrig Előd, Hankóczy Attila, Hegedűs László, Horváth Éva, Kis István Péter, Kleszó András, Kónya Kitti, Kovács Gergely Károly, Oszlár Gábor, Óze Péter, Pelenczei Ákos, Pigniczki Csaba, Póka Judit, Rutkai Tamás, Sasvári János, Seres Nándor, Serfőző József, Solt Szabolcs, Szekeres Géza, Szűcsné Gál Anita, Tóth Imre, Urbán László.

Összeállította: Nagy Károly ::: E-mail: nagy.karoly@mme.hu ::: 2012. december 17.

A KFO program 2012 őszi meghirdetett felméréseinek koordinációját a „[Madárvédelem és kutatás határok nélkül](#)” (HUSK/1101/2.2.1/0336) projekt keretében, a „Magyarország - Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködés Operatív Program 2007-2013” támogatásával végeztük.

Magyarország-Szlovákia
Határon Átnyúló Együttműködési
Program 2007-2013

**Partnerséget
építünk**

Európai Unió
Európai Regionális Fejlesztési Alap

